Бр. 70. У Новом Саду, у четвртак 29. марта (11 априла) 1912. Година XLVII.

„Застава“ излази сваки дан двапута а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

Лист српске народне радикалне странке.

Издање „Рада“ дион. друштва у Руми.

За огласе плаћа се 12 пот. од сваке врсте ових ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Малетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини вечерњи бројеви стају 2 потуре.

Шта је ново по свету?

Из Будимпеште јављају, да је оснивање мађарске унијатске епархије свршена ствар. Та ће епархија имати 176 парохија са 187.518 верних. Из мункачке унијатске епархије оцепиће се 70 парохија, из великоварадске 52, из самошујварске 7, блажске 39 и прешовске 8 парохија. Према томе од румунске унијатске цркве одузеће се 98, а од русинске 78 парохија На тај начин скрпиће се нова мађарска унијатска епархија. Из тога се јасно види, да ће у тој епархији бити и немађарских општина, а то значи, да се не мисле само спасавати Мађари од порумуњивања и послављивања, него на против, да се помађаре Румуни и Русини. У тој новој епархији служиће се служба на грчком језику, а службени ће језик бити мађарски. Румуни се боре против оснивања мађарске епархије, а Русини се и не мичу, јер се код њих прилично изгубила народносна свест. Ова је ствар од великог значаја и по нас, јер је у плану и оснивање мађарске православне епархије.

*

Билински долази у Босну, где ће провести више недеља. Приликом свога боравка у Босни покушаће да у босанском сабору створи већину, која би одобрила прорачун и зајам од 180 милијона круна. Билински много рачуна и на један део Срба посланика и то не без разлога, јер су Јефтановић Хаџи-Дамјановић и Милан Спужић већ на путу, да буду права владина странка. Њима ће се придружити и Кочићева група, у којој дрмају владиновци Димовић и Јојић. У опозицији ће остати она група Срба посланика, која се купи око „Народа“, а предводи је др. Урош Круљ. Јефтановићева група узела је већ „Српску Рајеч“ која ће постати орган умерених Срба.

*

„Наје Фрије Пресе“ добива из Берлина извештај из поуздног извора, да је између Немачке, Аустро-Угарске и Италије постигнут споразум за обнову тројног савеза. Тај споразум је тек у начелу углављен, али се мисли, да је обезбеђена обнова тројног савеза. Ако је ово истина, онда је Италија постигла што је хтела, јер су се Немачка и Аустро-Угарска морале обвезати да признаду и помажу талијанску анексију Триполиса и Киренајке. Италија се и опет послужила лукавством. Запретила је, да ће ступити у савез с Русијом и балканским државама, а та је претња упалила. Само се Италија вара, ако мисли, да је тиме осигурала свој успех. Имају ту и друге државе да кажу своју реч.

*

У Београду излази лист „Штампа“, која се са дозволом из Беча растурује и по нашим крајевима у дењковима. Тај се лист одликује грдњама против радикала. Клевета и лаж су оружје тога измећарског листа, који има сврху, да овостране радикале у Србији приказује као издајнике, а овде се растурује са планом, да наш народ заведе, јер ето шта пише београдски лист! Али зна се добро, да је тај лист плаћен од противника Српства. У њему пишу и наши подрепаши. Фино друштво! У једном од последњих бројева пише тај лист, да је мађарска влада српском саборском одбору одузела право ванредног сазива српског народног црквеног сабора, да је ту одлуку прихватио архијерејски синод и да је већ добила царску потврду. И после овог низа глупавих тврдњи додаје тај измећарски лист: „Ето до чега је Србе у Војводини довео несрећан рад Јаше Томића и његових радикалаца“.

Није истина, да је синод прихватио некакву одлуку мађарске владе о одузимању права за ванредни сазив сабора, нити је истина, да је владар ту одлуку потврдио. Истина је, да је влада одбила предлог саборског одбора, да се сазове сабор у ванредно заседање, јер је стала на становиште, да само патријарх има право сазива сабора. Владарска одлука у тој ствари није изишла. Синод се није састајао у тој ствари и није доносио одлуке. Јакшић и компанија немају ни појма о нашој автономији, а пишу и клеветају. Најзанимљивије пак у овој ствари је то, да „Штампа“ због незаконитог поступка угарске владе не напада она Србе посланике, који помажу ту владу, не напада ни подрепаше, који јој измећаре и одобравају синодални штатут, него напада нас, који смо први устали у одбрану автономије и најодлучније се боримо против Куенове владе.

Београдска „Самоуправа“ је на тај испад у „Штампи“ надовезала: Јаша Томић и војвођански радикали нису криви, што синод пандурише влади. Радикали су били први, који су и речју и делом започели водити одлучну борбу против владе и синода у заштиту автономије. Али Јакшић мрзи радикале, па пушта у ступце свога листа лажи против њих. Само нам је чудно, откуд толико смелости код њега за то, кад добро зна, да ће се те лажи одмах открити. Или он ваљада мисли да читаоцима његова листа не треба друго што сконцентрисати до лажи.

А ми додајемо: Мора тако да ради, јер је за то добро плаћен.

*

У Црној Гори су измислили нову порезу, као да је без те порезе било мало терета. Од силна добра разбегли се многи. Од чета, које су бројале по 100 бораца, није остало у Црној Гори више од 20—30. По закону морао би сваки да се 10 дана вежба у војничким дужностима. Али цетињски власници опраштају то, иако дотични плати у име откупа сваке године 300 круна. То значи, да своју уштеду дадне цетињским силницима, који примљени новац и не обрачунавају. Је ли чудо, што је у народу силно незадовољство?

Али цетињски власници умеју и томе да доскоче.. Ко се усуди да протестује, они га глобе, или ухапсе, а ако и то не помаже, убију га. У Бару је убијен Павле М. Вукчевић, старешина филијале Никшићке Штедионице, а убио га је рођак шефа полиције, Јовићевић, владин шпијун Убијство је извршено у сред вароши. Вукчевић је хтео да се исели из Црне Горе, али цетињски власници не да доше му, него га убише.

*

Сарајевски „Народ“ добро је одговорио Светозару Прибићевићу, који је напао Србе у Босни, да нису ништа учинили за српске захтеве. „Народ“ се позива на то, да се српска застава вије на босанском сабору, а нико не сматра да је то изазивање, ћирилица је равноправна и употребљава се код свих јавних написа и т. д. Кад то постигну самосталци у Хрватској и Славонији, онда ће им „Народ“ одати признање. Иначе празне речи не поштују ни од кога, па ни код Св. Прибићевића. Свој одговор завршује овако: „Знали смо одавна, да Прибићевић не познаје прилике у Босни, а да ипак о њима хоће да говори с ауторитетом, али је сад овим писањем показао, да је велики игнорант (незналица, глупак.)

Куен тражи споразума.

За садањег угарског министра председника с правом би се могло рећи, да је као април, априлско време. Час се нату шти, грми и сева, а у часу постаје мек, благ, попустљив, па се осмехује и на своје политичке противнике и пружа им руку измирења и споразума. Разуме се, да све то чини само зато, да би се одржао на влади.

Када се оно вратио из Беча, где су му заповедили да полиже све оно што је углавио са кошутовцима и заверио се пред сабором да ће спровести, те када су он и његова странка на бечку заповест у мах од „витезова“ постали мирни јагњци — према Бечу — у угарском сабору се Куен испрсио и поносито довикивао, да се он и његова странка жртвовали за вољу седога владара а за добро отаџбине и да су спасли отаџбину од страшних недаћа. Према опозицији био је горд, окрутан и попретио јој је, да ће он већ знати прибавити важности вољи саборске већине, а претио је и новим саборским изборима. Куенови пак листови отворено су писали, да ће мунговска већина скршити опструкцију, па ма морала употребити и грубу силу.

Али се од тих претња Куенових и његових мунго-подрепаша нико, ама нико није уплашио. Није се уплашио пак за то, јер данас Куену више нико — не верује. Не само опозиција, него не верују му већ више ни његови мунгови, јер је недавно натоцијао и њих. Нико не верује Куену, да може добити овлаштење, да распусти сабор. Нико Куену не верује, да ће с одобрењем краљевим смети насиљем да протури војне предлоге у сабору. Нико Куену не верује, да му је поверена друга задаћа, до: да изглади оно „резолуционо јуначење“ своје странке и да у делегацијама подмири најпрече заједничке потребе, те да са својим мунговима полиже и прогута и све оне нападаје на војног министра Ауфенберга. И најзад нико не верује Куену, да ће после тога он остати још на влади.

И Куен је увидео, да му јуначење и претње не помажу. А на влади би да остане по сваку цену. И сад долази промена. Април. Од вука насилника постаде питомо јагње пце. Куен се сав претворио у благост, нежност и пружа опозицији руку, да се мири. Преко својих најамничких листова дао је објавити, да се „*спрема споразум*“ између владе и опозиције. А у чему би био тај споразум, тумачи у „Новој Слободној Преси“. Куен и његова влада и његова странка „чврсто“ су се одлучили, да створе нов изборни закон на основу општег бирачког права. Сви су, а нарочито је Куен за то, да бирачко право буде опће; да не буде „вишегласија“ (плуралитета); да се бира по општинама; да се стане на пут свакој злоупотреби при изборима; и још Куен обећава, да ће законски предлог о изборној реформи поднети сабору најдаље до краја ове године. Разуме се, да од опозиције за то тражи, да у сабору пропусти војне предлоге, без којих Куен не сме у Беч. Не мари, ма закон војни био само од једног јединог одељка.

Но као што се нико није поплашио од Куена кад је претио, тако сад нико не верује и не даје ништа ни на његова обећања. Независњачка странка на Куенову медену поруку одговара преко свог листа, да до споразума може доћи само тако, да се војна питања среде привремено и спроведе изборна реформа. Али ако би то спровађао Куен, онда независњачка странка мења своје захтеве и тражи прво изборну реформу и то коначну, потпун закон, па о војном закону ће се онда видети шта ће. И то је последња

реч независњачке странке — Куену.

Разуме се, да Куен то не може. Не да му Беч И тако Куену не помаже ни грмљавина, ни питомост, те му не остаје друго него да после делегација — путује. После априлског променљивог времена долази мај, ведар и светао.

У одбрану српске народне црквене автономије.

Пишу нам из *Сефкерина*: Сефкеринска црквена општина у својој скупштинској седници, држаној 27. марта (9. априла) једногласно је решила, да се придружи протесту новосадске црквене општине против синодалног штатута.

*

Пишу нам из *Немета*: Јављам вам, да је и наша црквена општина у својој скупштинској седници од 15. (28.) марта ове год. једногласно решила на предлог Мите Михајлова, одборника, да се придружи протесту новосадске црквене општине против синодалног штатута.

*

До сада је против синодског штатута протестовао велики митрополијски народни збор у Новом Саду, народни зборови у Вел. Кикинди, Перлезу, Куману и Будимпешти, архидијецезална епарх. скупштина, клуб срп. радикалне организације у Будимпешти и 144 црквене општине. У архидијецези је протестовало 40, у ерпачкој епархији 43, у бачкој 28, у темишварској 22, у будимској 8, у пакрачкој 1 и у горњокарловачкој епархији 2 општине.

Народни збор у Барањабану.

У недељу 1. (14.) априла ове год. одржаће се народни збор барањских Срба у *Барањабану*. Срби Барањци спремају се да дођу у што већем броју на овај значајни збор, а надају се, да ће их посетити и Срби из других крајева. У Барањабан се из наших крајева путује преко Осека. *На железничкој станици у Пелмоноштору чекаће госте кола у 7 сати и 9 сати ујутру.*

Радикална победа у Врањеву.

Пишу нам из Врањева:

Трећи дан Ускрса о. г. обављен је код нас избор једне трећине скупштинара. Листа српске народне радикалне странке победила је *једногласно*. Противници нису се смели ни да упусте у избор.

Последице апсолутизма у Хрватској и Славонији

Због цензуре престали су излазити „Радикал“ у Руми и „Српски Одјек“ у Земуну, листови српске народне радикалне странке Првом је био уредник др. Жарко Миладиновић, а другом др. Миливој Бабић.

Забава у корист будимских школа.

Пишу нам из Сремских Карловаца: Наша вредна типографска омладина, која је вавда бранила и потпомагала своје светиње, своје школе, увидела је, да су нам српске школе у будимској епархији у великој опасности, јер како је онај народ тамо на мртвој стражи Српства малобројан и слаб да издржава своје основне школе, то су нам те школе дошле на руб пропасти. Стога је наша вредна српска типографска омладина решила, да 31. марта (13. априла) приреди у хотелу „Трубача“ забаву са дилетантском представом и игранком, а чист приход те забаве намењен је у корист српских школа у будимском владичанству. Како је овај поступак наше вредне српске омладине оправдан, а дело племенито, то смо уверени, да ће наше грађанство, а нарочито српско грађанство, листом доћи на ову забаву и својим прилозима потпомоћи, како би чист приход од забаве што већи био, и како би се оним школама у будимској епархији могло што више помоћи, јер иначе онде где нестаје српских школа, нестаје Српства, нестаје православља!

Забава кола занатлијске омладине у Новоме Саду.

Коло занатлијске омладине у Новоме Саду приредиће у очи Ђурђева дне о. г. своју редовну годишњу забаву са дилетантском представом и игранком. Чист приход те забаве намењен је вечерњој школи трговачке и занатлијске омладине. Програм забаве биће леп и одабран.

Пут једног Стапарца.

Будимпештански листови јављају, како се пре годину дана неки младић из Стапара, Пера Даскалов, кренуо на пут, да види света. Доспео је тако и у Скопље, где га неки Турчин рани из револвера. Док је лежао рањен, прође га воља да залази дубље у Турску и наш нам се Пера упути натраг. Тако доспе и у Приштину, али и ту наш Стапарац беше зле среће. Посумњају на њега да је ухода, па га стрпају у затвор. Одлежао је пет дана, док није доказао своју невиност. Чим су га пустили из затвора, похита Петар у свој Стапар и више не мисли, да креће у свет. Прошла га је воља.

Забава.

Српски учитељски збор туријски приређује забаву с игранком уз пријатељско суделовање тамошње омладине на Мали Ускрс 1. (14.) априла 1912. године у дворани код „Бендика“. Добровољни прилози примају се са захвалношћу. Чист приход употребиће се на потпомагање сиромашних школа у епархији будимској

Кратке вести.

— Живојин О. Дачић отпутовао је у Нови Пазар, где ће у српској школи држати предавање. То је његово прво предавање у Турској.

— У Србији ће се на јесен одржати велики војнички маневри (ако не буде пре тога рата.)

— Државно одветништво у Загребу запленило је радикални лист „Српски Гласник“, иако полиција није учинила никакве примедбе.

— У Лугошу ће се отворити румунска унијатска богословија.

— Др. Урош Круљ са неколицином другова иступио је из српског посланичког клуба у Сарајеву, који се сада сасвим распао.

— Великоварадски румунски новчани завод повисио је главницу на 2 милијона круна.

— Политичка општина у Кађу одредила је својим учитељима плаћу од 1600 круна годишње осим до платка.

— Расписан је стечај за варошког рачуновођу у Новоме Саду са платом од 2600 круна и станарином 600 круна.

— Новосадско мађарско певачко друштво приредиће о Духовима излет у Београд, где ће концертовати.

— Пера Јованов цигански момак у Товаришеву отео је 17-годишњу Милку Ковачеву, кћер имућних родитеља, али је полиција вратила родитељима.

— Велики румунски новчани завод у Вел. Сибињу „Албина“ на својој главној скупштини одредио је 26 хиљада круна на румунске просветне сврхе, а 10 хиљада круна одредио је припомоћи румунским листовима у Угарској

— Представништво вароши Новог Сада закључило је, да почевши од ове десет година даје годишње по 100 круна прилога мировинском заводу мађарских новинара. За то су гласали и подрепаши, које су изабрали у представништво овдашње и јарачке Швабе, уз припомоћ власти.

— При избору у Велесу (Македонија) добили су Срби 4 изборника, а пре су имали само једног.

— Српска напредна омладина у Котору покренула је лист „Пролеће“.

— Свршене ученице женске учитељске школе у Београду учиниће почетком јунија о. г. излет у Сомбор и Сентандреју.

— У Сарајеву је јуче падао снег. Била је права вејавица. Планине и куће покривене су дебелим слојем снега.

— Јосиф Шпицбергер завештао је чивутској црквеној општини у Бечу два и по милијона круна.

Брзојави „Застави“.

Стигли 11. априла.

Априлска шала.

Суботица. Вест будимпештанских листова да је пок Паја Јеремић купио шуме у у Албанији и да наследници не могу ући у посед, априлска је шала.

Крвави бој.

Удида. Бербери (Арапи) напали Французе, али су сузбијени уз огромне губитке. Французи изгубили 20 мртвих и 63 рањеника.

Летење од Париза до Пекинга.

Париз. Лист „Матен“ одредио 15 хиљада франака награде за летење од Париза до Пекинга.

Велики пожар.

Бјут, Монтона. Изгорела стоваришта. Штета милијон долара.

Одговорни уредник
Мита Клицин.

ЗА СВОЈУ ПАПУЧАРСКУ РАДЊУ
потребујем
2 папучијска и момка - шустерска -
који знају ПАПУЧЕ ШИТИ, плата од пара, зарада добра место стално.
Коста Цветковић, *Осек.*
2 - 3

:: :: За своју :: ::
ШПЕЦЕРАЈСКУ ДЕЛИКАТЕСА И КРАТКЕ РОБЕ ТРГОВИНУ
потребујем
1 СТАРИЈЕГ 1 МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА
који у радњу ступити могу одмах.
Ј. Стефановић
482 5 - 6 Вршац.

ПРЕПОРУЧУЈЕМ РАТАРИМА
Новосадским да ћу издавати *шталско ђубре* на годину или на кола како се погодимо.
521. 1-3 **СИМА ТИКВИЋ**
гостионичар код Камиле.

Г. Паја Р. Радосављевић, доктор филозофије, магистер и доктор педагогике, уредник руског педагошког листа: „Обновлениј Школи“, изасланик владе Америчких Сједињених Држава, доцент на универзитету у Њујорку пише ово:

Њујорк, 1911. VIII.|23.

Пошт. г. Јовановићу,

Хвала на послатом! Буквар ваш заиста је напредак у нас Срба и Хрвата Мени није познат ни један други буквар*, који би се могао мерити с Вашим, особито са ноторичком страном његове методе. Ако будем уграбио мало времена можда ћу га и приказати, прво да истакнем његове врлине, а друго да Вам дадем неке амер. сугестије, које ће, заиста, Вас интересирати. Српско Вам поздравље од Вашег

Др. Паја Р. Радосављевић.

* Да познаје све српске букваре види се по томе, што је у хрватскоме педагошкоме листу: „**Napredak**“ написао критику под насловом: „Модерни српски буквари“.
490 3—5

У МИТРОВИЦИ (Срему) на најживљем месту, на ћошку, где се дели на четири сокака, а код превоза за Србију, на врло лепом гласу постојећа
ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА пок. Илије Верховца.
Насљедник исте трговине ради другог предузећа **одаје** под повољним условима.
Радњу похађају осим локалних још и околна села.
Поближа извешћа најзгодније је за оне, који збиљно рефлектирају на исту трговину, да лично дођу.
Даље у истој кући ради проширења дворишта
продаје се један велики ЧАРДАК
и осим тога једна
ЗГРАДА
од врло солидног материјала грађена.
474 5—

ЗЕМЉЕ НА ПРОДАЈУ!
Имадем на продају посед од 106 јутара комасиране земље у једном комаду, која је раздељена на ДВА САЛАША од којих је један 55 јутара велики са новосаграђеном кућом од 19 фати дугачком од ТВРДОГ МАТЕРИЈАЛА зиданом и 1 чардак 14 метара дугачак са лепом баштом и воћем. Други салаш је 51 јутро велики са кућом од 14 фати и штале са шупама од 16 фати и 2 чардака од 5—6 фати дугачки СВЕ од ТВРДОГ МАТЕРИЈАЛА саграђено са лепим воћем и зиданим бунаром. — Земља лежи под планином на равном положају у Славонији на главној прузи између Земуна и Загреба близу станице. — Земља је посејана са озимним усевима 42 јутра, са зобљу 10 јутара а остало је све за кукуруз.
Имање је оптерећено са 40 хиљада круна са *амортизацијом* у Загребу.
Озбиљни купци нека се писмено обрате са приложеном марком од 10 филира за одговор на власника:
ДУШАНА АЗЛЕНА,
416 4 4 Стара Пазова (Срем).

У пажњу!
Обраћамо пажњу свима, који се интересују за пустару „Курјаковац“ имање негдањих Гамирчека а сада Манојловић и другова Привредне Банке, **да се обрате г. Николи Марковићу за услове** у Митровицу школска илица бр. 16.
424 3—4

Електрична штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.